

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.10.2003, sp. zn. 5 Tdo 1205/2003, ECLI:CZ:NS:2003:5.TDO.1205.2003.1

Číslo: 27/2004

Právní věta: Vadu obsahu odvolání státního zástupce spočívající v tom, že v něm není vymezeno, je-li podáno ve prospěch nebo v neprospěch obviněného (§ 249 odst. 2 tr. ř.), je soud prvního stupně povinen pokusit se odstranit postupem podle § 251 odst. 1 tr. ř. Odvolací soud proto nemůže odmítnout odvolání státního zástupce podle § 253 odst. 3 tr. ř. z důvodu, že takové vymezení chybí, pokud předseda senátu soudu prvního stupně neučinil výzvu k odstranění vad, nestanovil pro ně pětidenní lhůtu a neupozornil státního zástupce na následky nesplnění této výzvy záležitostí v odmítnutí odvolání.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.10.2003

Spisová značka: 5 Tdo 1205/2003

Číslo rozhodnutí: 27

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení o odvolání

Předpisy: § 249 odst. 1 tr. ř.

§ 249 odst. 2 tr. ř.

§ 251 odst. 1 tr. ř.

§ 253 odst. 3 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání nejvyšší státní zástupkyně zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 20. 3. 2003, sp. zn. 9 To 57/2003 a krajskému soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Obviněný R. C. byl rozsudkem Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 10. 10. 2002, sp. zn. 3T 51/2000, zproštěn podle § 226 písm. a) tr. ř. obžaloby pro skutek, ve kterém byl obžalobou spatřován trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zák. Dále bylo rozhodnuto podle § 229 odst. 3 tr. ř. tak, že poškozený ing. O. B. se odkazuje se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Proti citovanému rozsudku podali odvolání poškozený a okresní státní zástupce. Krajský soud v Brně rozhodl o těchto odvoláních usnesením ze dne 20. 3. 2003, sp. zn. 9 To 57/2003, tak, že podle § 253 odst. 3 tr. ř. odvolání státního zástupce odmítl a podle

§ 253 odst. 1 tr. ř. odvolání poškozeného zamítl.

Výše citované usnesení Krajského soudu v Brně, napadla nejvyšší státní zástupkyně dovoláním z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. V odůvodnění svého dovolání vyjádřila přesvědčení, že Krajský soud v Brně nepostupoval správně, když odvolání okresního státního zástupce podle § 253 odst. 3 tr. ř. odmítl. Nejvyšší státní zástupkyně se domnívá, že pokud odvolání státního zástupce nemělo náležitosti uvedené v § 249 odst. 1, 2 tr. ř., tak měl soud prvního stupně postupovat podle § 251 odst. 1 tr. ř. a vyzvat státního zástupce, aby ve lhůtě pěti dnů odstranil vady odvolání. Teprve potom, kdyby státní zástupce v této lhůtě vady odvolání neodstranil, mohl by odvolací soud odvolání odmítnout podle § 253 odst. 3 tr. ř. Nejvyšší státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně, jakož i všechna další rozhodnutí, na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř. a přikázal Krajskému soudu v Brně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Obviněný R. C. ve vyjádření k dovolání projevil nesouhlas s názorem nejvyšší státní zástupkyně a ztotožnil se závěry uvedenými v odůvodnění napadeného usnesení Krajského soudu v Brně.

Nejvyšší soud jako soud dovolací především shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, 2 tr. ř., protože ve věci bylo rozhodnuto ve druhém stupni, dovolání napadá pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, směřuje proti rozhodnutí uvedenému v § 265a odst. 2 písm. h) tr. ř., dovolání bylo podáno nejvyšší státní zástupkyní a obsahuje obligatorní náležitosti dovolání stanovené v § 265f tr. ř. Poněvadž dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit, zda uplatněný dovolací důvod lze považovat za důvod dovolání uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., jehož existence je zároveň podmínkou pro provedení přezkumu dovolacím soudem.

Dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. je mimo jiné dán, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí.

Nejvyšší soud zjistil ze spisu sp. zn. 3 T 51/2000, že osmidenní lhůta k podání odvolání uplynula okresnímu státnímu zástupci ve Žďáru nad Sázavou dne 12. 12. 2002. V této lhůtě státní zástupce podal odvolání, které však nezdůvodnil tak, aby bylo patrné, ve kterých výrocích je rozsudek napadán a jaké vady jsou vytýkány rozsudku nebo řízení, které mu předcházelo a rovněž v odvolání neuvedl, zda je podává ve prospěch nebo v neprospěch obviněného R. C., ačkoliv mu to ukládá ustanovení § 249 odst. 1, 2 tr. ř. Soud prvního stupně nevyzval státního zástupce podle § 251 odst. 1 tr. ř., aby ve lhůtě pěti dnů odstranil výše uvedené vady odvolání. Po uplynutí osmidenní lhůty podáním ze dne 6. 1. 2003 sdělil státní zástupce, že odvolání je podáno v neprospěch obviněného R. C. a dne 13. 1. 2003 podané odvolání odůvodnil v rozsahu, který požaduje ustanovení § 249 odst. 1 tr. ř. Soud prvního stupně v době od 12. 12. 2002 do 13. 1. 2003 nevyzval státního zástupce, aby odstranil vady podaného odvolání.

Krajský soud v Brně v odůvodnění napadeného rozhodnutí vyslovil názor, že vada spočívající v tom, že v odvolání státního zástupce není uvedeno, zda odvolání je podáno ve prospěch či v neprospěch obviněného, je vadou neodstranitelnou postupem podle § 251 odst. 1 tr. ř. Proto nemusí soud prvního stupně státního zástupce vyzývat k odstranění vady ve lhůtě pěti dnů. Svůj názor opírá o ustanovení § 251 odst. 1 tr. ř., který se zmiňuje pouze o odstranění náležitostí uvedených v § 249 odst. 1 tr. ř.

Pro vyřešení otázky, zda vada spočívající v tom, že v odvolání státního zástupce není uvedeno, že odvolání je podáno ve prospěch či v neprospěch obviněného, je vadou nenapravitelnou, resp.

neodstranitelnou postupem podle § 251 odst. 1 tr. ř., je nutné se zabývat povahou náležitostí odvolání uvedených v § 249 odst. 1 a odst. 2 tr. ř. Teprve po srovnání obou skupin obsahových náležitostí odvolání, lze zjistit, zda důvodem pro rozdělení obsahových náležitostí do dvou samostatných odstavců byl záměr zákonodárce zdůraznit větší význam či závažnost jedné ze skupin, v tomto případě náležitosti uvedené v § 249 odst. 2 tr. ř. s následkem nemožnosti jejího odstranění a nebo šlo spíše o legislativně technickou nedůslednost nemající fakticky žádný význam.

Nejvyšší soud po srovnání závažnosti a důležitosti výše uvedených náležitostí došel k závěru, že náležitosti uvedené v § 249 odst. 1 tr. ř. i v § 249 odst. 2 tr. ř. jsou svým významem a důležitostí postaveny na stejnou úroveň. Nelze najít žádný argument pro závěr, že povinnost státního zástupce uvedená v § 249 odst. 2 tr. ř. je důležitější a závažnější, než jsou náležitosti, které musí mít jeho odvolání nebo odvolání jiných procesních stran podle § 249 odst. 1 tr. ř. a proto by měla být postupem podle § 251 odst. 1 tr. ř. neodstranitelná. Státní zástupce je v řízení před soudem stranou, avšak jako jediný může napadat rozsudek z jakéhokoli přípustného důvodu a může podat odvolání ve prospěch, ale i v neprospěch kterékoli osoby rozsudkem přímo dotčené.

Důsledkem širokých oprávnění státního zástupce v odvolacím řízení je nejen povinnost vymezit rozsah a důvody odvolání (§ 249 odst. 1 tr. ř.), ale i povinnost uvést, zda je podává byť i jen zčásti ve prospěch nebo v neprospěch obviněného.

Zvláštní oprávnění státního zástupce tak rozšiřuje i náležitosti odvolání jím podaného právě o vymezení toho, zda je podává ve prospěch či neprospěch obviněného (být jen zčásti). Splnění této náležitosti odvolání totiž má vliv nejen na rozsah přezkoumání rozsudku odvolacím soudem, nýbrž i na použití zásady zákazu reformace *in peius*.

Je tedy zřejmé, že vymezení, resp. zaměření odvolání ve vztahu k obviněnému ze strany státního zástupce, je obsahovou náležitostí stejné povahy jako náležitosti odvolání uvedené v § 249 odst. 1 tr. ř. a pouze z legislativně technické nedůslednosti je tato povinnost státního zástupce uvedena v samostatném odstavci. Za situace, kdy státní zástupce opomene uvést v odvolání, zda je podává ve prospěch či v neprospěch obviněného, musí předseda senátu soudu prvního stupně stejným způsobem postupovat jako v případě jiných obsahových nedostatků podaného odvolání uvedených v § 249 odst. 1 tr. ř. Teprve neodstraní-li by státní zástupce po výzvě ve lhůtě pěti dnů vady odvolání, mohl by odvolací soud jeho odvolání odmítnout podle § 253 odst. 3 tr. ř., neboť jinému postupu by bránil nedostatek vymezení rozsahu přezkumné povinnosti. Odvolací soud proto nemůže odmítnout odvolání státního zástupce, pokud soud prvního stupně nepostupoval v souladu se zákonem a předseda senátu neučinil výzvu k odstranění vad, nestanovil pětidenní lhůtu a neupozornil státního zástupce na možné následky nesplnění této výzvy spočívající v odmítnutí odvolání podle § 253 odst. 3 tr. ř.

Pokud v posuzované trestní věci odvolací soud odmítl odvolání státního zástupce s odkazem na ustanovení § 253 odst. 3 tr. ř., aniž by předtím vrátil spis soudu prvního stupně k postupu podle § 251 odst. 1 tr. ř., pak státnímu zástupci odepřel jeho právo na přezkoumání rozsudku soudu prvního stupně v řádném oprávněném řízení, což opodstatňuje existenci dovolacího důvodu uvedeného v § 265 odst. 1 písm. l) tr. ř. Nejvyšší soud proto zrušil podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 20. 3. 2003, sp. zn. 9 To 57/2003, v části, ve které bylo podle § 253 odst. 3 tr. ř. odvolání státního zástupce odmítnuto. Současně podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Brně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

V dalším řízení je odvolací soud vázán právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto rozhodnutí o dovolání (§ 265s odst. 1 tr. ř.). Protože vady napadeného rozhodnutí vytkuté v dovolání

a zjištěné Nejvyšším soudem nebylo možno odstranit ve veřejném zasedání, Nejvyšší soud podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. učinil toto rozhodnutí v neveřejném zasedání.